

STROJ MACHINE

Mislim, da zasedbo StrojMachine ni treba predstavljati. Poznali ste jo kot The Stroj in gotovo ste izkusili vsaj enega izmed njihovih fenomenalnih koncertov. O evoluciji iz The Stroja v StrojMachine je spregovoril eden izmed ključnih zobnikov, Jorge.

Foto: Robert Bogataj, Alen Zulic, Jan Prpic.

Ivan: Ludisti so nekaj stoletij nazaj v strojih videli nevarnost za človeka in so jih zato uničevali. Pri StrojMachine pa se zdi, kot bi ne samo stroji, ampak vsi produkti industrijske revolucije (in sploh predelave kovin in izdelave naprav) – tudi tisti, ki so odvrženi – postali orodje človeškega umetniškega izražanja in s tem orodje, s katerim človek morda izraža svoje božansko bistvo. Kako je sploh prišlo do tega, da ste StrojMachine začeli uporabljati vse to – kateri »vzvodi« so odgovorni, na katere ovire ste naleteli pri tovrstni umetnosti in kako ste v bistvu sploh našli čas, voljo, ideje in orodje, da ste naredili ta orodja umetnosti?

Jorge: V času industrijske revolucije so uporniki razbijali tovarne in stroje, ker so jih krivili za izgubo delovnih mest. Mi glasbene mehanizme ali instrumente ustvarjamo predvsem zaradi lastne fascinacije in zmožnosti glasbenega izražanja z njimi. Skozi obdobje The Stroja smo raziskovali prvinske hipnotične ritme in zvoke ter se od preprostih predelav odpadnih materialov in recikliranja nam uporabnih plastičnih in železnih sodov vzporedno navduševali nad izvedbo spektaklov v kamolomih, tovarnah, na strehah tovarn itd. Po desetih letih dela je želja po ustvarjanju kompleksnejših generatorjev zvoka, s katerimi bi izvajali melodije in harmonije postala realnost v novem nadgrajenem konceptu STROJMACHINE. S pomočjo orgel,

njih in na koncu predstavitvi na koncertih doma in v tujini. Sicer vse skupaj ni tako preprosto, kot se bere, saj je delo porazdeljeno na vseh štirinajst članov plemena. Od izdelave instrumentov, preizkušanja praktične uporabnosti instrumentov, konstrukcij, mehanizmov, glasbenih aranžmajev, snemanju avdioposnetkov, izdaje in distribucije plošč v lastni založbi StrojMusic do PR-ovstva, izvedbe promocijskih spektaklov, izdelave video materialov, trgovine, itd. Ureditev z lastnimi pravili je edini način, da lahko skupaj sodelujemo, zato ustvarjamo v sistemu, ki je v družbenem pogledu precej kompleksen in ima znotraj tega izraženo svojo obliko civilizacije.

Ivan: Kakšno je vaše mnenje o uničevalni sili strojne tehnologije in njenem vplivu na ekologijo in okolje glede na to, da StrojMachine v sebi skriva tudi ekološke iskrice (kot sem prebral v intervjujih in zgodbah)?

Jorge: Dokler bodo glavni viri za industrijske družbe fosilna goriva, za katera se napoveduje, da bodo na voljo še vsaj nekaj desetletij, tako dolgo bo trajal propad ekologije in ekosistema na zemlji. Na propad ne vpliva en sam dejavnik, ampak je usodna kombinacija vpliva na okolje in spremembe okolja. Kot ni problema s hrano, ampak je problem v transportu in porazdelitvi. Isto je z energijo. Govoriti o tem je tako širokoplastno, da je za tovrstno debato v vaši reviji najbrž premalo prostora. S svojim ravnanjem ne vplivamo močno na svetovno reciklažo odpadkov, smo pa že leta navdušeni nad filozofijo samoizdelave instrumentov in ostalih uporabnih zvočnih instalacij. Tako izdelujemo ali recikliramo že uporabljene materiale ali odpadke, ki to sploh niso, le služijo ne več svojemu namenu.

Ivan: DIY-filozofija vpliva na vas popolnoma in ji tudi popolnoma sledite – kje ste se srečali s to filozofijo? Ali vpliva samo na "bend" ali vas je morda prisilila, da ste iz benda naredili nekaj več, nekaj kot umetniški kolektiv?

Jorge: Kot sem že omenil, je StrojMachine cona, znotraj katere lažje in hitreje dosežemo naše vizije tudi z drugimi umetniki doma in izven naših meja. Tako kompleksnega ustroja z lastnim delovnim ritmom ni mogoče ohraniti pri življenju in konstantni nadgradnji brez organiziranega koncepta in skupne filozofije. Načelo »naredi si sam« ali »DIY« (Do It Yourself) je zgolj univerzalno orodje, katerega se poslužujemo za doseganje naših ciljev. Če je to umetniški kolektiv naj presodijo drugi, mi drugače delati ne znamo.

Ivan: Kako je biti zobnik v stroju tudi takrat, kadar se zavestno ne ukvarjate s Stroj Machine?

Jorge: Za nekaj članov je StrojMachine način življenja, ki nam reže kruh. Ostali člani so dejavni tudi v drugih kulturnih projektih in glasbenih skupinah ali pa hodijo v službo.

Ivan: Kaj je v bistvu preobrazba iz The Stroja v StrojMachine? Katere nivoje je zajela, kaj je novega, kaj je starega nadgradila?

Jorge: Preobrazba se lahko razume na več načinov, eden je ta, da se vsi konstantno spreminjamo in nadgrajujemo, kolikor vsakemu posebej uspeva; da smo iz preprostih instrumentov in prvinskih ritmov začeli razvijati kompleksnejše generatorje zvoka, s katerimi smo

harfe, pihal, vig viga, novih tolkal in ostalega tolkalskega instrumentarija odkrivamo za nas nova glasbena področja, pri katerih je uporaba elektrike in strojev nujna. Z razvojem novih kompleksnejših instrumentov je razvojna faza postala precej dolga, zato določeni člani ne hodimo v službo in lahko večji del prostega časa namenimo za konceptualno izdelavo instrumentov in spoznavanju ter igranju na

dosegli širše glasbeno izražanje, pa je normalna posledica evolucije plemena. Uporaba imena je bila več kot primerna glede na to, da smo prestavili v višjo prestavo.

Ivan: Kako uskladite izdelavo koncepta nastopa v živo glede na to, da so z vašim nastopom povezane - po mojem mnenju - velike logistične zadeve, iskanje ustreznih prostorov za špil, usklajevanje urnikov vseh članov?

Jorge: Najtežje je usklajevanje različnih projektov s številčno ekipo in na koncu čas, ki je potreben za njih realizacijo. Postavitev konstrukcije in vse ostale priprave na nastop so rutina, ki jo sami izvedemo najbolje. Po toliko letih se nam pravzaprav ne zdi, da smo tako glomazni in logistično zahtevni, vse ima svoj namen in vsaka stvar paše na določeno mesto. Še vedno je v Sloveniji primernih kar nekaj prostorov v katerih se počutimo domače, izvedbo in delovne pogoje za naše nastope sami obvladujemo, zato je izvedba spektakla vedno povsem unikatna in narejena do mere kot smo si zamislili.

Ivan: Kaj je novega ponudil slikarski spektakel, ki se odvija istočasno kot zvočni nastop?

Jorge: Sodelovanje s Sebastjanom Šeremtom in Nejcem Smodišem je rezultat naše želje po soizdelovanju novih skupnih stvaritev skupaj z drugimi umetniki. To smo takoj aplicirali na strop Cvetličarne Media Parka v Ljubljani, kjer smo imeli promocijo plošče Vacuum in video spota Lets Went. Tam sta na petnajst kvadratov veliko konstrukcijo vpeto iz stropa navzdol, risala sliko nad ljudmi v času našega nastopa. Ob prvem srečanju je bilo obojestransko zanimanje očitno in takoj smo se našli pri skupnem temeljnemu navdihu človeku kot stroju, ostala izvedba slike je nastajala povsem intuitivno. Sedaj nas

z njunim slikanjem spremljata po koncertih v prostorih kjer je to mogoče, nazadnje v AKD Izbruhu v Kranju.

Ivan: Kaj Stroj Machine ponuja vam in kaj gledalcem?

Jorge: Težko vprašanje, ker nam StrojMachine ponuja zelo veliko, vendar zaradi časa in denarja lahko pokažemo le tako malo. Spoštovanje do tega malega in užitek ob razdajanju zvočne energije na naših koncertih je največ, kar lahko ponudimo vsem, ki spremljajo naše delo. Smo na široko odprti in vsako fascinacijo delimo naprej. Glede na odzive obiskovalcev pa je zagotovo naš namen dosežen v obojestransko zadovoljstvo.

Ivan: Kam vodi razvoj StrojMachine?

Jorge: Ne vemo in nam pri našem delu, idejah in zamislih še nekaj časa ne bo treba vedeti, kam nas vodi želja po kreativnem ustvarjanju ali glasbenemu izražanju. Nas zanima vse: od izvedbe spektaklov pa do konkretnih zvokov strojev, ulice, techna, rocka, duba, etna, jaza, minimalizma, industrialna, trancea ... Rdeča nit vsakega našega izdelka je ustvarjati vznemirljivo glasbo, zadovoljiti lastne kriterije in to podeliti z občinstvom in strokovno javnostjo. Mogoče nas enkrat vse skupaj pripelje v Cirkus StrojMachine, kjer se bomo na trapez pripekljali z mašino in orglami na hrbtu.

